Griffier van de Staten

Geleidebrief informatief

Provincie Zeeland

Naam voorstel **15002999**	**Brief GS van 24 februari 2015 met managementletter 2014**		
Betreft vergadering	Commissie BFW 6 maart 2015		
Te verzenden aan	Commissie BFW via SIS		
Verzenddatum	25 februari 2015		
Commissiegriffier	Margreeth Trimpe	0118 - 63 14 37	me.trimpe@zeeland.nl
Statenadviseur	Simon de Visser	0118 – 63 15 94	s.de.visser@zeeland.nl
Inhoudelijk ambtenaar	Arjen Houmes	0118 - 63 11 22	a.houmes@zeeland.nl
Verantwoordelijk bestuurder	C. van Beveren		

Inhoudelijk	
Aanleiding	Op 31 mei 2012 heeft de heer Van Beveren toegezegd jaarlijks de lijst met de stand van zaken rond de aanbevelingen van de accountant aan Provinciale Staten toe te zenden.
Bevoegdheid	GS
Wat stellen GS voor?	Kennisnemen van de aanbevelingen van de accountant en de wijze waarop dit door de organisatie wordt opgepakt.
Toelichting	De interimcontrole van de accountant geeft aanbevelingen aan het management. Het betreft twee onderdelen namelijk: • Bevindingen interne beheersing 2014; • Follow-up aanbevelingen 2013. De adviezen van de accountant met betrekking tot de interne beheersing 2014 worden allemaal opgevolgd. De significante tekortkomingen in de interne beheersing vereisen directe actie. Bij de afwikkeling van de aanbevelingen 2013 wordt aangegeven dat: • 9 tekortkomingen zijn opgelost; • 9 tekortkomingen gedeeltelijk zijn opgelost; • 8 tekortkomingen niet zijn opgelost.
Kosten en dekking	n.v.t.
Overige informatie	In het accountantsrapport bij de jaarrekening 2014 wordt aangegeven in hoeverre de aanbevelingen van de accountant zijn opgevolgd. De jaarrekening 2014 wordt op 5 juni 2015 ter vaststelling aan PS voorgelegd. Deze brief wordt ter kennisneming geagendeerd bij de Toezeggingenlijst.

15002999

Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland

bericht op brief van:	
uw kenmerk:	
ons kenmerk:	15002372
afdeling:	FIN / Planning, Control en Administratie
bijlage(n):	1 (Aanbevelingen en bevindingen interim controle 2014)
behandeld door:	A. Houmes
doorkiesnummer:	0118-631122
onderwerp:	Managementletter 2014

de voorzitter van Provinciale Staten
p.a. Statengriffie

PROVINCIE ZEELAND
AFD. SG AMBT.
AFD. TERMIJN Joosse
DATUM 25 FEB. 2015
DOC.NR. 15002999
ZAAK NR.
CLASS.

verzonden: 25 FEB. 2015

Middelburg, 24 februari 2015

Geachte voorzitter,

Recent is door onze accountant de "interim-controle" 2014 afgerond. Deze controle resulteert in een set van aanbevelingen en bevindingen aan het management van de Provincie in de Managementletter 2014.

Bij de behandeling van de jaarstukken 2011 in uw commissie (31 mei 2012) is door gedeputeerde Van Beveren de toezegging gedaan dat deze aanbevelingen voortaan ter kennisname aan de Commissie BFW beschikbaar gesteld worden. In de bijlage bij deze brief zijn deze aanbevelingen en bevindingen opgenomen, alsmede de wijze waarop ze binnen de organisatie opgepakt zijn, of al in uitvoering zijn genomen.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,

drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Provinciehuis Middelburg
Bezoekadres: Abdij 6
4331 BK Middelburg

Postadres:
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

www.zeeland.nl
T: 0118 - 631011
F: 0118 - 626949

Bevindingen interne beheersing

Provincie Zeeland
Managementletter 2014

Projectcontrol

De provincie Zeeland kent een aantal financieel omvangrijke projecten waarbij soms met derde partijen wordt samengewerkt. Wij noemen:

- De bouw van de Kanaalkruising Sluiskil;
- Project Perkpolder;
- Project Waterdunen;
- Marinierskazerne;
- N62 Sloeweg;
- N62 Tractaatweg.

De controlrol op de projecten is ondergebracht binnen de afdeling financiën. Wij stellen aan de hand van gesprekken die wij hebben gevoerd vast dat evenals voorgaand jaar de afdeling financiën inderdaad bij de projecten betrokken is. De wijze waarop invulling dient te worden gegeven aan de rol van projectcontroller is echter niet expliciet uitgewerkt.

Belangrijke onderdelen van projectcontrol zijn onder andere:

- Voorgangsbewaking;
- Financiële ramingen (confrontatie tussen begroting en realisatie + verwachte kosten);
- Dekking / financiering;
- Contractbewaking / overeenkomsten;
- Kostenbeheersing;
- Tussentijdse rapportering (inhoud / frequentie);
- Verslaggeving (verwerking en waardering);
- Inrichting projectadministratie;
- (Juridische) risico's.

Wij hebben geconstateerd dat niet afgedwongen wordt dat bovenstaande aspecten altijd aan de orde komen. Wij adviseren u afspraken te maken over de invulling van deze control rol en de wijze van vastlegging.

Reactie van het management	Dit advies wordt opgevolgd. Het is benoemd als een prioriteit in het afdelingsplan 2015 voor de afdeling financiën.

Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen

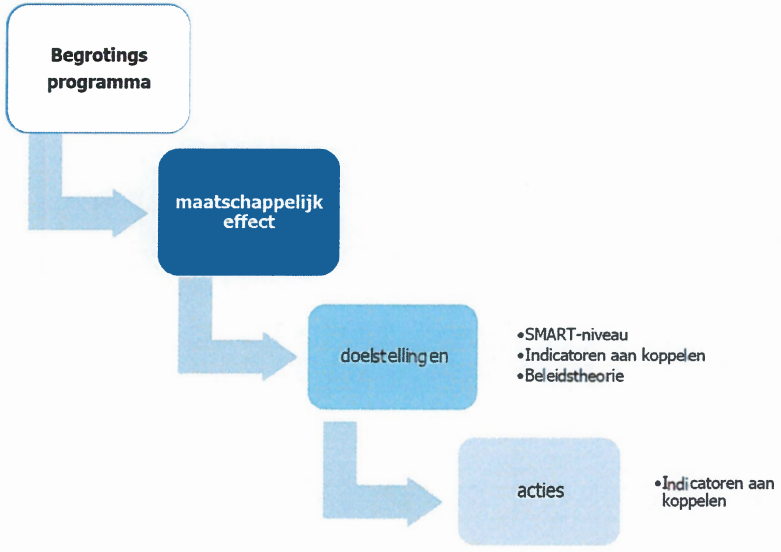
Vanaf 1 januari 2016 worden overheidsbedrijven vennootschapsbelastingplichtig indien en voor zover zij een onderneming drijven. De afbakening van de belastingplicht van publiekrechtelijke rechtspersonen wordt daarmee gelijk aan het systeem dat nu al geldt voor de 'gewone' stichtingen en verenigingen. Daarnaast worden er specifieke overheidsvrijstellingen geïntroduceerd. De provincie zal een inventarisatie moeten maken en de administratie moeten aanpassen. Voor verdere informatie verwijzen wij hoofdstuk Actuele ontwikkelingen.

Reactie van het management	Dit advies wordt opgevolgd. De VNG, het IPO en UvW en het Ministerie van Financiën/de belastingdienst hebben een raamovereenkomst gesloten. Het doel hiervan is samenwerking aan een implementatietraject. Reeds gestart is met het in beeld brengen van de activiteiten die een (materiële) onderneming in de zin van de Wet Inkomstenbelasting 2001 vormen binnen de provincies. Ook de mogelijke activiteiten van de provincie Zeeland zijn in beeld gebracht. Prioriteitenlijst onderwerpen: Zo snel mogelijk duidelijkheid verkrijgen of bijvoorbeeld de omgevingsdiensten, vermogensbeheer, detacheren en declaratie voor derden, zoals gladheidsbestrijding voor derden of infrastructurele werken al dan niet gekwalificeerd kunnen worden als een onderneming en dus (al dan niet) onder de wet VPB gaan vallen. Zodra meer bekend is m.b.t. de onderwerpen die al dan niet onder de vennootschapsbelasting gaan vallen kan bekeken worden hoe hierop de inrichting van het financiële systeem kan worden aangepast. Dit zal naar verwachting in de tweede helft van 2015 vorm gaan krijgen.

Planning & Control – Verslaggeving

De provincie Zeeland heeft de opzet van de begroting 2015 gewijzigd ten opzichte van de begroting 2014. Het aantal bestuurlijke programma's is teruggebracht van dertien naar acht.

De opzet van de programma's is in de basis helder, inclusief inzicht in de beoogde relatie tussen effecten, doelstellingen en de acties. Dit is per programma als volgt uitgewerkt.

Verder zijn per programma een aantal speerpunten benoemd.

Het financieel management van de provincie Zeeland heeft ons medegedeeld de doorontwikkeling van de kwaliteit van de begroting, zoals formuleren doelstellingen en maatschappelijke effecten, als een continu proces wordt gezien.

Reactie van het management	Wij herkennen ons in deze bevinding en gaan door met het geschetste proces.

Interne controle en procesbeschrijvingen

De in het verleden voorgenomen doorontwikkeling van de interne controlefunctie heeft door diverse omstandigheden en andere prioriteiten niet plaatsgevonden. Het ontbreekt aan een actuele vastlegging van de provinciale visie op de interne controlefunctie. Onderdelen van een dergelijke visie kunnen zijn de positionering van de interne controlefunctie binnen de provinciale organisatie, het bepalen van de reikwijdte van interne controle, de diepgang en de werkwijze. Wij adviseren van gedachten te wisselen over de invulling van de interne controlefunctie binnen uw organisatie.

De organisatie voert een beperkt aantal verbijzonderde interne controles uit. Door gewijzigde (accountants)regelgeving dienen wij opnieuw te beoordelen of en op welke wijze wij zo goed mogelijk gebruik kunnen maken van deze werkzaamheden. Wij zullen hierover overleggen met het financieel management. Los van de betekenis van de interne controle voor de accountantscontrole blijft een systeem van interne controle essentieel voor de interne beheersing en de (interne) vaststelling van de rechtmatigheid en betrouwbaarheid van de financiële processen.

Verder merken wij op dat de provincie enkele jaren geleden een beschrijving heeft opgesteld van de belangrijkste processen. Wij merken op dat de beschrijvingen niet meer aansluiten op de inrichting van de nieuwe organisatie. Wij adviseren u zorg te dragen voor deze actuele beschrijvingen.

Reactie van het management	Dit advies wordt opgevolgd. De toegevoegde waarde van een visie op interne controle, de verbijzonderde interne controles (VIC)-werkzaamheden en procesbeschrijvingen wordt onderschreven. Voor 2014 blijven de verbijzonderde interne controles beperkt tot subsidielasten en inkoop en aanbesteding. Gepland is om een intern controleplan en procesbeschrijvingen op te stellen.

Significante tekortkoming in de interne beheersing.
Direct actie vereist.

Andere tekortkomingen in de interne beheersing. Actie gewenst.

Andere tekortkomingen in de interne beheersing. Actie te overwegen.

1 RISICOBEHEERSSYSTEEM

Bevinding	Wij hebben geconstateerd dat voor de najaarsnota 2014 een actualisatie heeft plaatsgevonden van de risico-inventarisatie wat heeft geleid tot het opnemen van nieuwe risico's en het afvoeren van risico's die niet meer van toepassing zijn bij de bepaling van het benodigd weerstandsvermogen. Wij zijn van mening dat in dit proces nog verdere verbetermogelijkheden mogelijk zijn. Het ontbreekt aan een systeem dat waarborgt dat alle door de organisatie gesignaleerde risico's centraal worden geregistreerd. Een middel om risico's volledig in beeld te kregen is bij het opstellen van Statenvoorstellen standaard in te gaan op de financiële risico's die met voorstellen gepaard gaan.
Risico	Het risico bestaat dat risico's te laat of niet worden geïdentificeerd en te laat maatregelen worden getroffen om de risico's te verminderen of te elimineren.
Aanbeveling	Wij adviseren u om een meer actief systeem van risico-inventarisatie te voeren.
Reactie van het management	Dit advies is opgevolgd. In het kader van risicomanagement wordt momenteel risicobeleid ontwikkeld. Operationeel gezien kan worden opgemerkt dat vanuit dit beleid het voornemen bestaat het softwarepakket NARIS aan te schaffen. NARIS is een software-tool voor risicomanagement van het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR) waarin men risico's kan monitoren. Bij de afgelopen risico-inventarisatie is hier al, via NAR, gebruik van gemaakt. In het risicobeleid wordt opgenomen hoe risico's die vastgesteld worden in bijvoorbeeld GS-nota's vastgelegd en vervolgens gemonitord kunnen worden.

2 UITGEVOERDE CONTROLE MATERIËLE LASTEN

Bevinding	Wij hebben een steekproef uitgevoerd op de inkoopfacturen. Hierbij hebben wij één fout gevonden. Dit betreft een geselecteerde factuur (intern documentnummer CF14000002) die gecrediteerd bleek te zijn. Deze creditering is echter abusievelijk verwerkt ten gunste van boekjaar 2013 in plaats van 2014.
Aanbeveling	Wij adviseren u om de oorzaak hiervan te achterhalen en te bezien of de interne beheersingsmaatregelen naar aanleiding hiervan aangepast dienen te worden. Daarnaast heeft een fout in de steekproef gevolgen voor de omvang van onze controle van de materiële lasten.
Reactie van het management	Dit advies wordt opgevolgd. Het betreft een debetfactuur die is ontvangen van de Arbo Unie waarop duidelijk was aangegeven dat het werkzaamheden betroffen voor 2014; deze factuur is ook verwerkt in het boekjaar 2014. Hierna is een creditfactuur ontvangen voor deze werkzaamheden waar niet uit bleek dat het een creditfactuur was voor het boekjaar 2013. Verzuimd is om bij deze creditfactuur de bijbehorende debetfactuur te zoeken en deze op dezelfde manier tegen te boeken. Binnen de organisatie zal hier extra aandacht voor worden gevraagd. Gezien het lage aantal creditfacturen die de provincie Zeeland ontvangt zijn aanvullende maatregelen niet noodzakelijk.

3 PROCES OPSTELLEN JAARREKENING

Bevinding	Het proces van opstellen en controle van de jaarrekening 2013 is moeizaam verlopen, zoals ook opgenomen in ons accountantsverslag 2013. Wij hebben inmiddels uitgebreid overleg gevoerd met diverse medewerkers van de afdeling financiën. We hebben de controle van de jaarrekening 2013 geëvalueerd en mogelijkheden tot verbeteringen aangedragen. Van belang is dat de provincie zo spoedig mogelijk komt met een concrete planning voor het opstellen van de jaarrekening 2014 en een stringente voortgangsbewaking gaat uitvoeren om de naleving van deze planning.
Reactie van het management	Dit advies is opgevolgd. Binnen de afdeling financiën is extra mankracht vrijgemaakt voor dit belangrijke proces. Er is in overleg met Deloitte en een externe coach gewerkt aan een strakke procesplanning. Activiteiten die bij dit proces horen zijn waar mogelijk naar voren in de tijd gehaald. Zo worden financiële 'verrassingen' later in het traject voorkomen en kunnen deadlines worden gehaald. Omdat de jaarrekening een document is van de gehele organisatie, zijn alle werkvelden en managementgremia betrokken in de planning.

4 AANBESTEDINGEN

Bevinding	De provincie heeft haar medewerkers bewust gemaakt van de nationale en Europese aanbestedingsregels en de mogelijkheid bestaat om JIS bij een inkoop te betrekken. Dit is echter niet verplicht, wat naar onze mening een risico inhoudt. De naleving van de Europese aanbestedingswetgeving monitort de provincie achteraf door een totaalanalyse op crediteurenbetalingen. Voor de Aanbestedingswet 2012 constateren wij dat geen interne controle wordt uitgevoerd op de naleving.
Risico	Het risico bestaat dat aanbestedingsprocedures worden uitgevoerd die in strijd zijn met de Europese en/of nationale aanbestedingsregels. Verder bestaat het risico dat de provincie door ontbreken van interne controle op de nationale aanbestedingsregels niet kan bijsturen in die situatie dat deze niet worden nageleefd.
Aanbeveling	Wij adviseren u te overwegen om voor grotere aanbestedingen verplicht advies in de laten winnen bij JIS als ook een systeem van interne controle te ontwikkelen waarmee men kan monitoren in hoeverre de Aanbestedingswet 2012 wordt nageleefd.
Reactie van het management	Dit advies wordt opgevolgd. De Provincie heeft sinds de organisatiewijziging begin 2013 een centraal gecoördineerde inkoopfunctie bij de afdeling JIS. Op 25 november 2014 heeft het College ingestemd met de aanschaf van een nieuw inkoopsysteem. Dit inkoopsysteem gaat vanaf 2015 het verplicht inschakelen van professionele inkopers bij JIS in inkoopprocessen afdekken. Ook wordt met behulp van dit systeem een goede naleving van de Aanbestedingswet 2012 geregeld.

5 WETTELIJKE VOORSCHRIFTEN - FRAUDE

Bevinding

Gedeputeerde Staten is primair verantwoordelijk voor het vermijden en ontdekken van fraude. Door het maken van een frauderisicoanalyse kunt u illustreren welk belang u hecht aan deze verantwoordelijkheid en op welke manier u daaraan invulling geeft. De aard, diepgang en frequentie daarvan de verschilt per organisatie. De frauderisicoanalyse is dus echt maatwerk, afgestemd op uw provincie. Wij hebben geconstateerd dat de provincie Zeeland nog geen frauderisicoanalyse heeft uitgevoerd.

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie NBA een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude. Ter invulling van deze professioneel-kritische houding zal de accountant een inschatting moeten maken van de frauderisico's, zich een beeld moeten vormen van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen en moeten bezien of deze maatregelen effectief zijn. Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, zal de accountant dit moeten communiceren met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, gedeputeerde staten en, in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie) en wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, provinciale staten.

Om invulling te geven aan de eerdergenoemde verplichting hebben wij een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met vertegenwoordigers van uw provincie, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de eventuele mogelijkheden van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in relatie tot de jaarstukken en op preventieve maatregelen daarbij. Van de vertegenwoordigers hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd.

Daarnaast hebben wij conform onze beroepsregels zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop waren gericht om het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Hoewel wij, zoals hiervoor beschreven, een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude, merken wij op dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude.
Tijdens de uitvoering van onze interim-controle hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Risico	Doordat de provincie Zeeland geen frauderisicoanalyse uitvoert, wordt het risico gelopen dat mogelijke frauderisico's niet worden onderkend en onvoldoende maatregelen worden genomen ter afdekking van frauderisico's.
Aanbeveling	Wij adviseren u een frauderisicoanalyse uit te voeren en de uitkomsten hiervan te communiceren met provinciale staten.
Reactie van het management	De aanbeveling wordt opgevolgd. Tot op heden is het frauderisico bij de provincie als laag ingeschat op basis van de geconstateerde fraudegevallen in het verleden en de genomen maatregelen. Aandacht voor fraudebestrijding is van belang. Bij de reguliere risico inventarisatie ten behoeve van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing eind 2014 wordt frauderisico expliciet als aandachtspunt meegenomen. Op basis van deze organisatiebrede uitvraag is een nader onderbouwde uitspraak te doen over het frauderisicoprofiel van de provincie. Afhankelijk van de uitkomst van het frauderisicoprofiel worden vervolgstappen gezet.

6 BETROUWBAARHEID AUTOMATISERINGSOMGEVING

Bevinding	In het kader van de jaarrekeningcontrole 2013 hebben wij een IT-Audit uitgevoerd naar de algemene IT-beheersmaatregelen met betrekking tot de applicaties Corsa en Coda en de Windows-netwerkomgeving. De uitkomst van dit onderzoek was dat wij niet kunnen steunen op de algemene IT-beheersmaatregelen vanwege de volgende bevindingen: • Beperkte wachtwoordvereisten. • Ontbreken van periodieke controles op gebruikersaccounts en autorisaties. • Het autorisatiebeheerproces is niet toereikend. • Het wijzigingsbeheerproces voor Coda en Corsa is niet toereikend. Het niet kunnen steunen op de automatiseringsomgeving heeft voor ons tot gevolg dat wij niet kunnen steunen op controles die in het geautomatiseerde systeem aanwezig zijn, bijvoorbeeld digitale autorisatie van inkoopfacturen. Daarnaast dienen wij aanvullende werkzaamheden uit te voeren naar de betrouwbaarheid van lijstwerk uit het systeem die wij nodig hebben voor onze controle.
Aanbeveling	Wij adviseren u de algemene IT-beheersmaatregelen met betrekking tot de applicaties Corsa en Coda aan te scherpen op bovenstaande onderdelen.
Reactie van het management	Dit advies wordt opgevolgd. Het informatieveiligheidsbeleid zal binnenkort aan het college worden voorgelegd ter besluitvorming.

Follow-up aanbevelingen 2013

Significante tekortkoming in de interne beheersing. Direct actie vereist.

Andere tekortkomingen in de interne beheersing. Actie gewenst.

Andere tekortkomingen in de interne beheersing. Actie te overwegen.

Niet opgelost.

Gedeeltelijk opgelost.

Opgelost.

Risico	Onderwerp	Toelichting	Follow-up
Financiële organisatie			
	Continue bewaking van de ontwikkeling van het weerstandsvermogen.	In de begroting 2015 en najaarsnota 2014 is de statische norm losgelaten en wordt meer aandacht besteed aan de relatie tussen de aanwezige risico's en de aanwezige weerstandcapaciteit.	✓
	Bezien aanpassing statische norm ad € 25 miljoen voor minimaal aan te houden vrij besteedbare reserve.		✓
	Zorgdragen voor een volledige naleving van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bij het opstellen van de paragraaf weerstandsvermogen van de programmabegroting.	In de begroting 2014 is reeds de formele aanduiding van de paragraaf conform de voorschriften van het BBV gewijzigd naar "Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing". Deze paragraaf dient tenminste te bevatten: • Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit; • een inventarisatie van de risico's; • het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt niet expliciet ingegaan op het beleid omtrent weerstandscapaciteit.	○

Risico	Onderwerp	Toelichting	Follow-up
Follow up/stand van zaken: Op onderdelen wordt binnen de ambtelijke organisatie al een vernieuwd risicobeleid gevoerd: • De paragraaf is vernieuwd; • NARIS is een software-tool voor risicomanagement van het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR) waarin men risico's kan monitoren. Deze tool is, via NAR, nu ook al gebruikt; • Er wordt eerst een risicoprofiel opgesteld; • Risico-inventarisatie is (weer) een proces geworden; De link met de bestuurlijke cyclus is alleen tijdens de najaarsconferentie met GS gedeeld; voor het beleid hieromtrent wordt gewacht tot het nieuwe college er is.			
	Aan de hand van de inventarisatie van de aanwezige beschrijvingen van processen te bezien of de processen in voldoende mate zijn beschreven.	Dit punt is niet gerealiseerd in 2014.	✗
	Bezien of het Controle- en Beheersplan Horizontaal Toezicht / Tax Control Framework na de reorganisatie nog aansluit op de nieuwe organisatie.	Dit punt is niet gerealiseerd in 2014.	✗
	Het na de reorganisatie opstellen van een overkoepelend intern controle- en beheersplan en zorgdragen voor een centrale coördinatie van de interne controlefunctie.	Dit is vooralsnog niet gerealiseerd in 2014. Zie verder ook onze voorgaande aanbeveling inzake interne controle.	✗
Follow up/stand van zaken (bovengenoemde 3 aanbevelingen):			

Risico	Onderwerp	Toelichting	Follow-up
De toegevoegde waarde van een visie op interne controle, de verbijzonderde interne controles (VIC)-werkzaamheden en procesbeschrijvingen wordt onderschreven. Voor 2014 blijven de verbijzonderde interne controles beperkt tot subsidielasten en inkoop en aanbesteding. Gepland is om een intern controleplan en procesbeschrijvingen op te stellen. De aanbeveling over Tax Control Framework wordt opgevolgd.			
Reorganisatie			
	Herzien van het "Besluit noodverband mandaten gedeputeerde staten 2013".	De afdeling financiën heeft ons medegedeeld dat men op dit moment bezig is met het actualiseren van de mandaatregeling / mandaatbesluit en dat het streven is deze in te laten gaan per 1 januari 2015.	
	Voor alle overige interne regelingen nagaan of deze aansluiten op de nieuwe organisatie.	Dit punt is nog niet (geheel) gerealiseerd in 2014. Ons is medegedeeld dat het streven is om dit deze collegeperiode nog te realiseren.	
Follow up/stand van zaken (bovengenoemde 2 aanbevelingen): In verband met de complexiteit van een aantal mandaatvraagstukken vanuit diverse afdelingen is de datum van 1 januari opgeschoven naar uiterlijk 15 februari 2015. Opschuiven is nodig vanwege het in acht nemen van de juridische zorgvuldigheid.			
	Bezien of de loonstijging ad 2,5 % waarmee bij de berekening wachtgeldvoorziening rekening is gehouden in overstemming in met verwachte cao-ontwikkelingen.	Herijking van de parameters heeft plaatsgevonden (ook voor rente en sterftekansen).	
	Borgen dat de afdeling financiën de benodigde informatie ten behoeve van het opstellen van de jaarstukken volledig en tijdig ontvangt teneinde de jaarstukken conform planning op te kunnen stellen.	Dit is voor de jaarrekening 2013 niet gerealiseerd. Voor 2014 is door de afdeling financiën ons medegedeeld dat een detailplanning wordt opgesteld voor het opstellen van de	

Risico	Onderwerp	Toelichting	Follow-up
		jaarrekening 2014 en de voorgang van deze planning nauwgezet bewaakt zal worden.	
Follow up/stand van zaken: Zoals bij de 'nieuwe' aanbevelingen is gemeld wordt gewerkt aan een strakke planning voor het proces van de jaarstukken 2014.			
Projecten			
	Beschrijven hoe projectcontrol vormgegeven dient te worden en aanleg van dossiers inzake projectcontrol.	Dit is niet gerealiseerd in 2014. Zie hiervoor ook de eerder in deze brief opgenomen tekst over projectcontrol.	
Follow up/stand van zaken: Dit advies wordt opgevolgd. Het is benoemd als een prioriteit in het afdelingsplan 2015 voor de afdeling financiën.			
	Kritisch analyseren van de scenarioberekeningen van project Perkpolder als ook de eventuele financiële consequenties verwerken in de jaarrekening.	Dit is gerealiseerd voor 2013. Dit betreft een continu proces. Ons is door de afdeling financiën medegedeeld dat de provincie voornemens is om de, ten behoeve van de jaarrekening 2013 ingeschakelde expert, een actualisatie te laten uitvoeren ten behoeve van de jaarrekening 2014, indien de actuele situatie daar aanleiding voor geeft.	
	Het kritisch beoordelen van de uitgangspunten welke ten grondslag liggen aan de exploitatieberekening Waterdunen	Dit is gerealiseerd voor 2013. Dit betreft een continu proces.	

Risico	Onderwerp	Toelichting	Follow-up
	als ook de financiële consequenties verwerken in de jaarrekening.		

Jeugdzorg			
	Monitoren dat voor komende boekjaren sprake is van een rechtmatige naleving van de Wet op de Jeugdzorg door stichting Juvent.	Monitoring hiervan is uitgevoerd. Overigens was voor 2013 nog geen sprake van een rechtmatige naleving.	
Single information Single audit			
	Het uitvoeren van inhoudelijke controles op naleving van specifieke wet- en regelgeving van in de SiSa-bijlage opgenomen regelingen aan de hand van door ons beschikbaar te stellen werklijsten.	Dit is niet gerealiseerd bij de jaarrekeningcontrole 2013.	
Follow up/stand van zaken: De provincie treedt hierover in overleg met Deloitte hoe verbeteringen kunnen worden gerealiseerd.			
Verplichtingenadministratie			

Risico	Onderwerp	Toelichting	Follow-up
	Zorgdragen dat alle relevante verplichtingen worden opgenomen in de verplichtingenadministratie.	Dit punt is niet gerealiseerd voor 2014. De afdeling financiën heeft ons medegedeeld dat de provincie op dit moment bezig is met het onderzoeken van de opties voor een nieuw inkoopsysteem dat het huidige Best Deal moet vervangen.	✗
Follow up/stand van zaken: Voor de vervanging van inkoopondersteunend systeem Bestdeal is het programma e-Size geselecteerd. Meer dan het huidige Bestdeal kan dit nieuwe systeem, dat vanaf januari 2015 gefaseerd in zal worden gevoerd, zowel het inkoopproces als de meer financieel ingestoken verplichtingen- en facturatieadministratie, beter ondersteunen. De verwachting is dat in 2015 grote stappen zullen worden gezet in het verbeteren van de verplichtingenadministratie.			
Rechtmatigheid			
	Actualiseren normenkader.	Dit is gerealiseerd voor 2013 maar dient ook voor 2014 te gebeuren. Hierbij is het van belang dat een interne analyse plaatsvindt op alle relevante regelgeving waarbij de provincie dient na te gaan of hieruit (in materiële zin) rechtmatigheidsaspecten naar voren komen die in het normenkader moeten worden opgenomen.	O
Follow up/stand van zaken: Dit maakt onderdeel uit van de procesplanning jaarstukken 2014.			
	Afronden interne controle op Europese aanbestedingen.	Dit was deels gerealiseerd voor de jaarrekeningcontrole 2013. Interne controle had plaatsgevonden maar was van onvoldoende kwaliteit. De provincie heeft dit later nog hersteld.	O
Follow up/stand van zaken: In januari, februari 2015 wordt de controle op de Europese aanbesteding uitgevoerd.			

Risico	Onderwerp	Toelichting	Follow-up
	Actualisatie interne inkoop- en aanbestedingsbeleid.	Het inkoop- en aanbestedingsbeleid is aangepast naar aanleiding van de aanbestedingswet. De provincie heeft de drempelbedragen aangepast en gecommuniceerd binnen de organisatie. Overigens heeft JIS ons medegedeeld het voornemen te hebben nog verdere aanpassingen door te voeren op gebieden als biobased inkopen, social return en klachtenloket.	O
Follow up/stand van zaken: De voorgenomen verdere aanpassingen worden doorgevoerd in het geactualiseerde inkoopbeleid dat in het 1e kwartaal van 2015 aan GS ter besluitvoming wordt voorgelegd.			
	Inventariseren of de WNT volledig is nageleefd bij afsluiten non-activiteitsregeling 2012 en inventariseren welke informatie ingevolge de WNT dient te worden toegelicht in de jaarrekening 2013.	Dit is gerealiseerd voor de jaarrekeningcontrole 2013. Voor 2014 dient dit wederom te gebeuren maar omdat dit de aandacht van de provincie heeft beschouwen wij dit punt als gerealiseerd.	✓
	Treffen van interne beheersingsmaatregelen ter naleving van de WNT.	Dit is gerealiseerd.	✓
Salarissen			
	Aanscherpen interne controle op salarisbetalingen.	Dit is niet gerealiseerd in 2014. Interne beheersings-maatregelen ten aanzien van betalingen zijn niet formeel belegd. De treasurer van de afdeling financiën heeft ons	✗

Risico	Onderwerp	Toelichting	Follow-up
		medegedeeld dat hij wel kijkt naar grote/opvallende bedragen maar dat hier geen zichtbare vastlegging van wordt gemaakt.	
Follow up/stand van zaken: De impliciete aanbeveling om een zichtbare vastlegging te maken van de controle door de treasurer wordt ogevolgd. Bij het maken van procesbeschrijvingen en bij het opstellen van een intern controleplan wordt beoordeeld of verdere aanscherping van de interne controle op salarisbetalingen nodig is. Daarnaast is het de bedoeling dat de verbijzonderde interne controle op salarissen vanaf 2015 wordt uitgevoerd.			
	Zorgdragen dat voldaan wordt aan eisen inzake loonkostensubsidiëring.	Bij de uitvoering van de afzonderlijke controles op subsidieverklaringen hebben wij geconstateerd dat wordt voldaan aan de eisen.	
	Uitvoeren interne controle op verrekening neveninkomsten.	De provincie heeft de regeling voor voormalig PSD-medewerkers sinds 2014 weer in eigen beheer en verrekent hiervoor de neveninkomsten met de uitkeringen. Voor de medewerkers die gebruik hebben gemaakt van de NAR neemt de controle op een volledige verrekening van neveninkomsten lang in beslag omdat men hiervoor de definitieve aanslag inkomstenbelasting 2013 nodig heeft welke nog niet voor alle medewerkers zijn opgelegd. Wel hebben wij kunnen vaststellen dat men intern de voortgang bewaakt. Met de provincie is afgesproken dat men vooraf-gaand aan onze jaarrekeningcontrole de controle voor zover als mogelijk uitvoert en een heldere vastlegging maakt van de status van de ontvangen documenten van de NAR-deelnemers.	

Risico	Onderwerp	Toelichting	Follow-up
Follow up/stand van zaken: Afdeling P & O is bezig met inventarisatie en heeft in januari 2015 een nieuw overleg hierover met Deloitte.			
Grondverkopen			
	Leggen van de aansluiting van grondverkopen tussen de applicatie Provinciaal Eigendomsbeheer (PEB) en de financiële administratie.	Niet gerealiseerd. Wel heeft de provincie de aansluiting van de grondposities tussen PEB en de aanslag waterschaps-belasting gelegd ter vaststelling dat alle grondmutaties in PEB zijn verwerkt. Een aansluiting of koppeling tussen de verkopen in PEB en de financiële administratie is nog niet gerealiseerd.	
Follow up/stand van zaken: Een aansluiting of koppeling tussen de grondverkopen in PEB en de financiële administratie is nog niet gerealiseerd. Die aansluiting zal door de organisatie gemaakt moeten worden voor aanvang van de jaarrekeningcontrole. Omdat meerdere organisatieonderdelen hierbij betrokken zijn, maken we hier nu al een aanvang mee. Dit wordt ook meegenomen in de totale opzet van de opheffing van DLG en de projectmatige opzet van de provinciale grondadministratie en management (ruil)grondgerelateerde projecten in 2015.			
Jaarrekening			
	Inzichtelijk maken op basis van welke uitgangspunten, veronderstellingen etc. voor jaarrekeningposten die onderhevig zijn aan schattingen en/of onzekerheden gekomen wordt tot een bepaalde verwerking in de jaarrekening en/of waardering op de balans. De volgende punten verdienen naar onze mening in het bijzonder aandacht:	Voor de jaarrekening 2013 is dit niet voor alle posten gerealiseerd.	

Risico	Onderwerp	Toelichting	Follow-up
	- voorziening renteswap - gronden / deelneming Perkpolder - voorziening non-activiteitsregeling / wachtgeld PSD - Thermphos - Marinierskazerne		
Follow up/stand van zaken: In aanloop naar het opstellen van de jaarstukken 2014 zorgen we ervoor dat we tijdig standpunten ten aanzien van de waardering en verwerking van de bijzondere posten hebben ingenomen.			

Bevindingen interne beheersing 2014:

	Omschrijving bevinding/aanbeveling	Prioriteit	
1	invulling projectcontrol en wijze van vastlegging	hoog	projectcontrol
2	vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen	hoog	betrouwbare, integere administratie
3	actualiseren procesbeschrijvingen	hoog	interne controleplan
4	actief systeem van risico-inventarisatie voeren	middel	(fraude)risicoanalyse en -beheersing
5	opstellen planning proces jaarrekening incl. stringente voortgangsbewaking op de naleving van deze planning	hoog	jaarrekening
6	bij grotere aanbestedingen verplichte advisering door JIS+interne controle of Aanbestedingswet wordt gevolgd	middel	aanbestedingen
7	uitvoeren van een frauderisicoanalyse	middel	(fraude)risicoanalyse en -beheersing
8	aanscherpen beheersmaatregelen IT (informatie technologie)	middel	automatiseringsbeleid

Openstaande aanbevelingen 2013:

1	naleving BBV bij opstellen paragraaf weerstandsvermogen	middel	(fraude)risicoanalyse en -beheersing
2	inventariseren en beschrijven processen inventariseren en actualiseren controle- en beheersplan Horizontaal	hoog	interne controleplan
3	Toezicht/Tax Control Framework	hoog	interne controleplan
4	opstellen intern controle- en beheersplan	hoog	interne controleplan
5	herzien "Besluit noodverband mandaten GS 2013"	middel	mandaatregeling en -besluit,interne regelingen
6	inventariseren en actualiseren interne regelingen	middel	mandaatregeling en -besluit,interne regelingen
7	opstellen jaarrekening conform planning projectcontrol vormgeven en aanleg van dossiers inzake	hoog	jaarrekening
8	projectcontrol uitvoeren inhoudelijke controle op naleving van specifieke wet- en	hoog	projectcontrol
9	regelgeving (single information single audit) alle relevante verplichtingen worden opgenomen in een	hoog	jaarrekening
10	verplichtingenadministratie	hoog	betrouwbare, integere administratie
11	actualiseren normenkader	hoog	jaarrekening
12	afronden interne controle op Europese aanbestedingen	hoog	interne controleplan
13	actualiseren inkoop- en aanbestedingsbeleid	middel	aanbestedingen
14	aanscherpen interne controle op salarisbetalingen	hoog	interne controleplan
15	uitvoeren interne controle op verrekening neveninkomsten	hoog	interne controleplan
16	aansluiting grondverkopen en financiële administratie bepalen waardering en verwerking bijzondere posten bij de	hoog	betrouwbare, integere administratie
17	jaarrekening	hoog	jaarrekening

Prioriteiten samengevat:

hoog	Jaarrekening
hoog	Projectcontrol
hoog	Interne controleplan
hoog	Betrouwbare, integere administratie
middel	(Fraude)risicoanalyse en -beheersing
middel	Aanbestedingen
middel	Automatiseringsbeleid
middel	Mandaatregeling en -besluit,interne regelingen